

Historisch wandelpad De steenovensroute Sint-Amands

Met steun van de
Vlaamse overheid

4 km

Praktische info

Startplaats:

parking Noord: Emile Verhaerenstraat
2890 Sint-Amands

parking Zuid: Kapellelaan
2890 Sint-Amands

Hoe wandel je de route:

Je volgt de rood-witte bordjes met knooppuntnummers, zoals vermeld in de wegbeschrijving in deze brochure.

Lengte

Basistraject: 4 km.

Traject

Route Noord: 78-80-84-83-82-81-79-77

Route Zuid: 84-83-82-81-79-77-78-80

Legende

kerk

kapel

monument

museum

boerderij

parking

infopunt

café / brasserie

picknickplaats

speeltuin

fotolocatie

boottocht

veerpont

Steenovensroute

Copyright tekst

Gemeente Sint-Amands

Lay-out en kaart

TPA

Teksten

'De Schelde, een stroom natuurtalent'
Agentschap voor Natuur en bos (2010)

Foto's

André Van de Velde, Huisfotograaf gemeentebestuur Sint-Amands
communicatiedienst Sint -Amands

Opmaak en druk

De Duurzame Drukker

V.U.

Gemeentebestuur 2890 Sint-Amands

Quick Win - project

Dit project werd mede gerealiseerd en gefinancierd in het kader van het plattelandproject Schelde-Landschapspark VLM, in opdracht van de Vlaamse regering en ondersteund door het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Schelde-Landschapspark (2011).

De informatie werd met zorg verzameld.
Wijzigingen zijn altijd mogelijk, maar vallen niet onder de verantwoordelijkheid van de uitgever.

Routedokter: oplossing binnen 72 uur

Opmerking i.v.m. de bewegwijzering van het netwerk of de staat van het wegdek? Vul het meldingsformulier in op www.routedokter.be.

Tenzij het gaat om structurele problemen wordt het probleem waar mogelijk binnen 72 uur opgelost.
Erg handig: je vindt op de website ook het laatste nieuws over omleidingen.

De 'Steenovens', een stukje geschiedenis

De 'Steenovens' liggen langs de Scheldedijk te Sint-Amands, op de grens van de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen en hebben een verleden dat ver in de geschiedenis teruggaat. De Schelde loopt als een rode draad door de geschiedenis van deze site: de 'Steenovens' hebben achtereenvolgens en/of tegelijk gefungeerd als veer over de Schelde, handelsplaats aan de stroom, plek van veldovens (steenovens), blekerij en tenslotte sinds de 16e eeuw als boerderij tussen winter- en zomerdijk.

Door de uitbaggering van de Schelde en de inpolderingen bij het begin van de vorige eeuw steeg het waterpeil en kwam de site met de regelmaat van de klok onder water te staan. Zij werd verlaten in 1937, waarop het verval van de gebouwen langzaam volgde, tot ze verwerden tot een ruïne in de jaren 1980. Door de bouw van de huidige dijk werd het probleem van de overstromingen opgelost. In de loop van de tweede helft van de jaren 1990 werd het domein aangekocht door de Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon vzw (KVNS).

Het project 'Steenovens', dat we opzetten rond deze historische site met hoge erfgoedwaarde, verenigt veel functies en partners.

De partners zijn KVNS, de koepel van de OCMW's van Sint-Amands, Puurs, Bornem en Willebroek, het gemeentebestuur van Sint-Amands, VDAB, De Steenschuit vzw, Natuurwerk vzw, Natuurpunt afd. Klein-Brabant, Spoor 2 vzw, KMI, Volkssterrenwacht Urania, Heemkundige Kring Klein-Brabant, VLM, Provinciebestuur Antwerpen en het Regionaal Landschap Schelde-Durme.

Een nieuwe toekomst voor de Steenovens

De zwaar verloederde schorren werden ontdaan van tonnen schroot en werden heraangelegd als meersen.

Het landschap rond de gebouwen kreeg hierdoor haar specifieke uitzicht als hooiland tussen zomer- en winterdijk terug.

De historische wijngaard werd heraangelegd.

De restauratie van de site heeft een dubbel doel. Enerzijds willen we de historische en erfgoedwaarde van de gebouwen onder de aandacht brengen. Het unieke van de site is zondermeer de linnenblekerij. Maar ook de andere historische landbouwfuncties zullen we in de kijker zetten.

De gerenoveerde gebouwen moeten huisvesting bieden voor verschillende functies.

We willen in de Steenovens een centrum ontwikkelen voor toeristisch-recreatieve activiteiten met een regionale uitstraling. We kiezen voor zachte educatie en recreatie en niet voor commerciële exploitatie.

De Steenovens heeft een verleden als boerderij en vandaag kan je nog diverse zones van de historische nutstuin zien. Vanuit die historische situatie willen we in de onmiddellijke omgeving van de site diverse fruit- en kruidensoorten telen. De oogst van deze producten zullen we ter plaatse verwerken tot streekproducten. Je kan hier komen proeven van fruittaarten en fruitcakes, gebakken in de aanwezige herbouwde bakoven!

Om de productie van deze streekproducten te kunnen realiseren is er natuurlijk ook werkkracht nodig. Vandaar dat de vereniging 'De Steenoven' werd opgericht door het OCMW van Sint-Amands, samen met de andere OCMW's van de Welzijnskoepel Klein-Brabant-Vaartland, zijnde de OCMW's van Bornem, Puurs en Willebroek en de vzw KVNS. De vereniging heeft tot doel de organisatie van sociale tewerkstelling en het organiseren en aanbieden van diensten aan derden in het kader van sociale tewerkstelling in de regio Klein-Brabant-Vaartland.

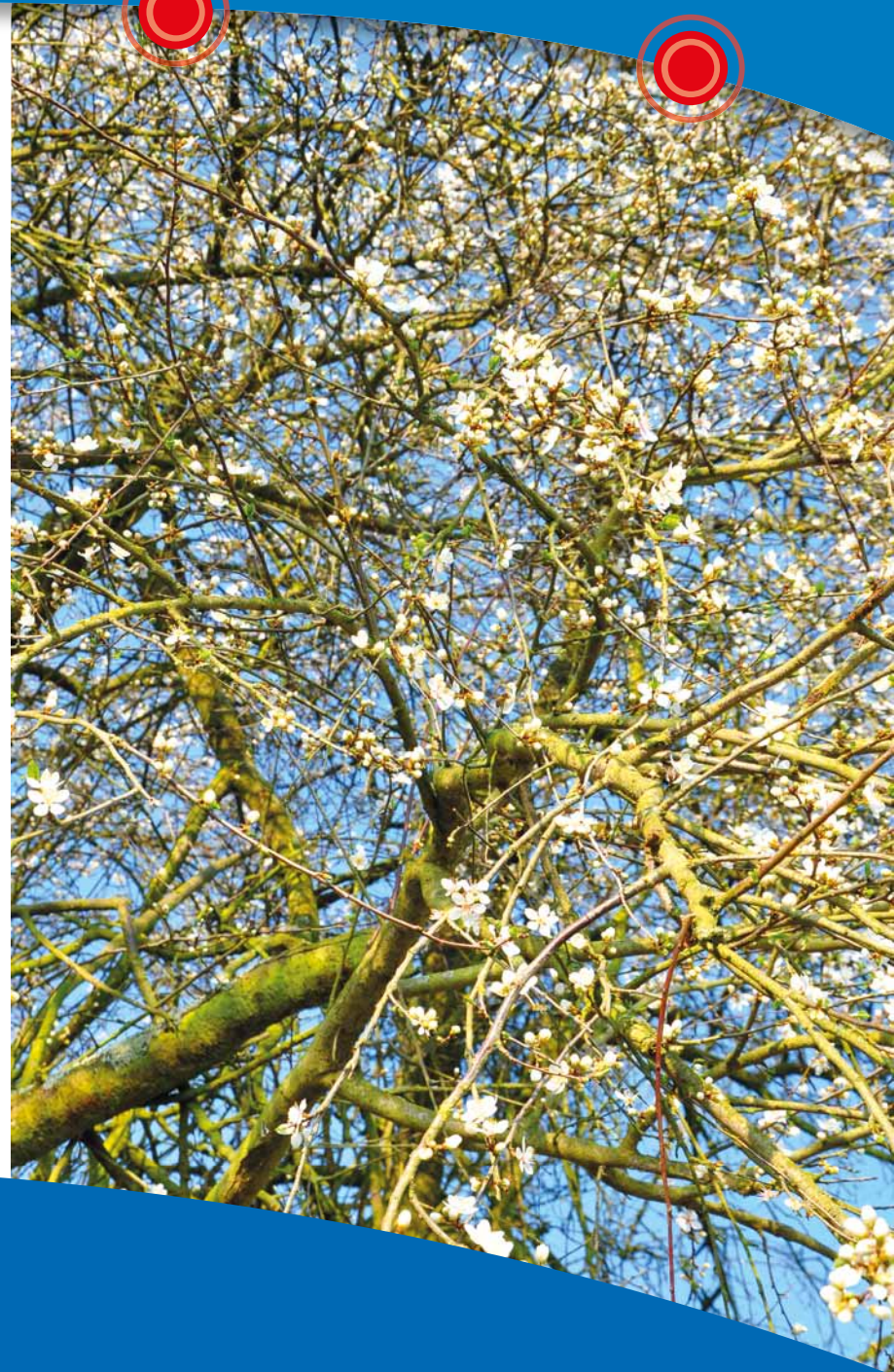
Ook de toelage die de gemeente kreeg via het plattelandsproject Scheldelandschapspark VLM maakte het ons mogelijk om in samenwerking met de Koninklijke Vereniging voor Natuur en Stedenschoon (KVNS) een stapje verder te zetten in de richting van de volledige heropleving van de historische site Steenovens.

Er is gezorgd voor dit nieuw wandelpad langs de Steenovens met bijhorende wandelkaart. Daarnaast werden een boomgaard en kruidentuin aangelegd die voor de streekproducten zorgen. Ook de bakoven werd dankzij deze subsidie gerestaureerd.

Op 6 november 2011 organiseerde Pasar een landelijke actiedag voor meer 'biodiversiteit', voor het in stand houden van de natuurlijke verscheidenheid en rijkdom van onze aarde. Concreet plantte Pasar die dag - samen met vele afdelingen, vrijwilligers en deelnemers - 10 000 bomen en struiken aan én wandelden ze voor meer bos en bomen in Vlaanderen.

Pasar Sint-Amands, in samenwerking met het gemeentebestuur, onthulde die dag de Pasar-boom aan het gemeentehuis van Sint-Amands.

Daarna werd het nieuwe historische wandelpad 'Steenovensroute' naar de Steenovens ingewandeld, waarmee deze route ook officieel werd ingehuldigd. Aansluitend werd er een fruitgaard geplant op de Steenovens.

*Plant een boom en zorg zo voor meer groen.
Zo is het fijn fietsen en wandelen,
ook in jouw gemeente!*

De Schelde, de veranderende rivier

De site van de Steenovens is gelegen in de alluviale vlakte (riviervlakte) van de Schelde. De Schelde heeft binnen een zandige vlakte zichzelf ingesneden in een brede vallei. Tijdens koude periodes was het een vlechtend riviersysteem en sneed het een brede vallei uit. Vanaf het holoceen (10.000 jaar geleden) veranderde het in een meanderende rivier. Deze meanders konden regelmatig van loop veranderen en verschuiven. Daardoor werd op bepaalde plekken sediment afgezet en op andere plekken juist sediment weggeschuurd. De grens van de alluviale vlakte ligt op deze plek ter hoogte van de Molendreef.

De indijking van de Schelde nabij de Steenovens

Door de bouw van dijken werd de rivier meer en meer vastgelegd tot zijn huidige loop. Aan de linkeroever van de Schelde werden vanaf de 13de eeuw delen van de vlakte ingepolderd vanuit Moerzeke en Kastel. Eerst begon men ver van de toenmalige rivierloop in te dijken, en stap voor stap steeds dichterbij de rivier. Grote Wal, Kleine Wal en Zwijn werden in de 16de eeuw ingepolderd. Op dat moment ligt de rivier min of meer vast en heeft ze slechts een smalle strook grond om nog zo nu en dan te overstromen.

Wat zie je nog onderweg?

TER HOOGTE VAN KNOOPPUNT 77

Op **de kaai** van Sint-Amands is het uitzicht over de Schelde adembenemend.

Op 20 oktober 2007 is **de nieuwe aanlegsteiger** in gebruik genomen. Het vlottende ponton is 100 m lang en is niet alleen bedoeld voor de veerdienst, maar ook plezierjachten en toeristische toevaarten kunnen nu aanmeren in het Schelgedorp Sint-Amands.

Het beeld **'De Veerman'**, nabij het veer, is geïnspireerd door Verhaerens gedicht 'Le Passeur d'Eau' (de Veerman).

Het grafmonument van Emile Verhaeren en zijn echtgenote Marthe Massin, volledig heraangelegd in 2009 – met het 'opkrikken' van het graf tot de waterlijn die over 30 jaar wordt verwacht - springt opnieuw helemaal in het oog.

De gemeentelijke **Marthe Massintuin**, die eveneens recent gerenoveerd is, ligt naast het graf van het echtpaar. Al wandelend, ontdek je er de streekgebonden weelderige plantengroei en het mooie beeld **'Liefdegetijden'** van Oppuursenaar Jan Mees, verwijzend naar de passionele liefdesgedichten van Verhaeren.

Verder staat de dichter levensgroot, wijzend over de Schelde, op de Kaai. Dit beeldhouwwerk is van Leopold Van Esbroeck.

Te midden het wettelijk beschermde dorpsgezicht van de Sint-Amandse Kerkstraat, schittert **de Sint-Amanduskerk**. Dit Godshuis dateert uit de 17 de eeuw, heeft een bakstenen toren uit 1786 en werd vernieuwd in 1922 en in 1983 na brand.

TER HOOGTE VAN KNOOPPUNT 80

Het straatje dat **'den dam'** wordt genoemd, loopt vanaf het kerkhof, aan de 'donkere kapel', neerwaarts in de richting van de kerk en werd voor het eerst gekasseid in het jaar 1868. Wie hier gaat wandelen, over de oude kasseien, langsheen de oude huizen, loopt over één der oudste straatjes van Sint-Amands. Ook de bekende dichter-schrijver Emile Verhaeren wandelde hier vaak en vond er vermoedelijk de inspiratie voor zijn gedicht 'Mon Village', mijn dorp, waarin hij vertelt over 'den dam'.

In de Hekkestraat is de gotische kapel **van O.L. Vrouw ten Donkere** uit de 17de eeuw te bewonderen. Ze is uitvoerig versierd met beeldhouwkunst van G.I. Kerrickx (1682-1745).

TER HOOGTE VAN KNOOPPUNT 83

In het **rioolwaterzuiveringsstation** wordt het vuile water schoon gemaakt, voor het in de Schelde geloosd wordt. De rioolwaterzuiveringsinstallatie van Sint-Amands werd gebouwd in 1972 en heeft een basiscapaciteit van 8000 inwonersequivalenten (IE). Een inwonersequivalent is de gemiddelde hoeveelheid afvalwater die één persoon per dag produceert, nl. 150 liter. In 2010 werd het rioolwaterzuiveringsstation gerenoveerd en uitgebreid naar 10000 IE. De gerenoveerde installatie werd in april 2011 door Aquafin opgeleverd aan het Vlaams Gewest en is sinds het voorjaar van 2011 volledig operationeel.

DE SIM-ROUTE

De **SIM-route** (Schelde Internationale Muziekstroom-route) is een route die zich als een muzikale draad door het landschap slingert, over de grenzen van onze Klein-Brabantse gemeenten heen. Minstens één maal per jaar wordt een straat, steeg, wegeltje, dreef, pleintje of andere locatie met een typisch karakter, een pittoreske uitstraling en een eigen verhaal 'herbenoemd' naar een 'wereldberoemde' Belg die ons land en cultuur uitdraagt, maar bij ons vaak een beetje vergeten wordt. Volgende locaties wandel je ook voorbij als je de 'Steenovensroute' volgt:

Het Walter De Buck Boegbeeld aan de kaai. Aan de buste van Henri De Bruyn kan niemand voorbij lopen zonder op te kijken. De Toots Thielemans Boulevard, in de schaduw van de mooie 'Dam' met een basreliëf van de hand van keramist Willy Permentier, met een opvallende markies van Henri De Bruyn. De Roland Van Campenhouts Brick Road, ingebed aan de historische site van de Steenovens, met een schilderij van Robert De Keersmaecker. De Rocco Granata Piazza Primavera op één van de mooiste terrassen, in de Amandusdreef, langs de Schelde. Het prachtige standbeeld van Henri De Bruyn kijkt mijmerend uit over de stroom, met de accordeon in aanslag.

Meer weten?

sim-route@telenet.be

www.sim-route.be

Nuttige adressen

Gemeentebestuur Sint-Amands Dienst Toerisme

Livien Van der Loostraat 10
2890 Sint-Amands
052 39 98 77
toerisme@sint-amands.be
www.sint-amands.be

Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon vzw

Meirstraat 34
2890 Oppuurs
03 232 35 31
www.kvns.be

Toerisme Klein-Brabant Scheldeland 'Het Landhuis'

Boomstraat 1
2880 Bornem
03 899 28 68
info@tkbs.be
www.toerismekleinbrabant.be

Toeristisch infopunt 'Het Veerhuis'

Kaai 22
2890 Sint-Amands
052 25 66 12
www.sint-amands.be

Regionaal Landschap Schelde-Durme

www.rlsd.be